

LIETUVOS RESPUBLIKOS EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel. + 370 706 64 845,

el. p. kanc@eimin.lt, <http://eimin.lrv.lt>.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188621919

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2025-08-

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL REGLAMENTO (ES) 2024/1252 ĮGYVENDINIMO“ PROJEKTO TEIKIMO

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, pakartotinai teikia svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Reglamento (ES) 2024/1252 įgyvendinimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas). Nutarimo projektas svarstytas Lietuvos Respublikos Vyriausybėje 2025 m. rugpjūčio 26 d. Tarpinstituciniame pasitarime.

Nutarimo projektu nustatomas 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1252 kuriuo nustatoma saugaus ir tvaraus ypatingos svarbos žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 ir (ES) 2019/1020 (toliau – Reglamentas (ES) 2024/1252) įgyvendinimas.

Nuo 2024 m. gegužės 23 d. įsigaliojo Reglamentas (ES) 2024/1252, kuriuo siekiama pagerinti vidaus rinkos veikimą sukuriant sistemą, skirtą užtikrinti saugų, atsparų ir tvarų ypatingos svarbos žaliavų tiekimą Europos Sąjungoje, skatinant efektyvumą ir žiediskumą visoje vertės grandinėje. Reglamente (ES) 2024/1252 numatytais priemonėmis siekiama mažinti tiekimo sutrikimų riziką, skatinti technologinę pažangą ir efektyvų išteklių naudojimą, gerinti ES gebėjimą stebėti ir mažinti su ypatingos svarbos žaliavomis susijusią tiekimo riziką, užtikrinti žaliavų laisvą judėjimą, aplinkos apsaugą ir tvarumą, žiediskumą. Reglamentu (ES) 2024/1252 numatoma, kad iki 2030 m.:

- naudojant Europos Sąjungos gavybos pajėgumus būtų galima išgauti rūdas, naudingąsias iškasenas ar koncentratų, kurių kiekio turi pakakti pagaminti ne mažiau kaip 10 proc. metinio Europos Sąjungoje sunaudojamo strateginių žaliavų kiekio, jeigu tai galima padaryti atsižvelgiant į turimas Europos Sąjungos atsargas;
- naudojant Europos Sąjungos apdorojimo pajėgumus, įskaitant visus tarpinius apdorojimo etapus, galima pagaminti ne mažiau kaip 40 proc. metinio Europos Sąjungoje sunaudojamo strateginių žaliavų kiekio;
- naudojant Europos Sąjungos perdirbimo pajėgumus, įskaitant visus tarpinius perdirbimo veiksmus, galima pagaminti ne mažiau kaip 25 proc. metinio Europos Sąjungoje sunaudojamo strateginių žaliavų kiekio ir galima perdirbti vis didesnius kiekvienos strateginės žaliavos kiekius iš atliekų srautų.

Europos Sąjunga turi įvairinti strateginių žaliavų importą, siekiant užtikrinti, kad ne vėliau kaip 2030 m., metinis kiekvienos strateginės žaliavos sunaudojimo kiekis Europos Sąjungoje, bet kuriuo apdorojimo etapu, galėtų būti grindžiamas importu iš kelių trečiųjų valstybių ar iš užjūrio šalių ir teritorijų, ir kad nė viena iš trečiųjų valstybių netiektų daugiau kaip 65 proc. metinio Europos Sąjungoje sunaudojamo tokios strateginės žaliavos kiekio.

Atsižvelgiant į ypatingos svarbos žaliavų projektų svarbą, Reglamentas (ES) 2024/1252 numato prievolės valstybėms narėms mažinti reglamentavimo ir administracinę naštą, kad būtų paspartintas tokių projektų įgyvendinimas:

- taikyti vieno langelio kontaktinio punkto metodą gamybinių projektų paraiškų vertinimui;

- taikyti sutrumpintas ypatingos svarbos žaliavų projektams reikalingų leidimų išdavimo procedūras;
- teikti konsultacijas pareiškėjams.

Nutarimo projektu, siūloma paskirti viešąją įstaigą „Investuok Lietuvoje“ (toliau – „Investuok Lietuvoje“) kontaktiniu punktu, atsakingu už leidimų išdavimo procedūros palengvinimą ir koordinavimą ypatingos svarbos žaliavų projektams, o viešąją įstaigą Inovacijų agentūrą (toliau – Inovacijų agentūra) kontaktiniu punktu, atsakingu už ypatingos svarbos žaliavų projektų vystytojams reikalingų konsultacijų teikimą, informacijos, apie ypatingos svarbos žaliavų projektų administracinius procesus ir projektų pateikimo Europos Komisijai procedūrų viešinimą, teikti reikalingas ataskaitas Europos Komisijai.

Funkcijų, kurias turi atlikti kontaktinis punktas, paskirstymas buvo atliktas po vykusių konsultacijų su kompetentingomis institucijomis, ekonominiais socialiniais partneriais ir Europos ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos ekspertais.

Nutarimo projektu numatyta, kad Europos Komisijai, perdavus ypatingos svarbos žaliavų projekto paraišką valstybei narei, kurios teritorija yra susijusi su projektu ir jo pripažinimo strateginiu projektu tikslais, „Investuok Lietuvoje“ įvertina paraišką ir pateikia savo nuomonę Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, kuri ją įvertina ir atstovaudama Lietuvą Žaliavų tarybos posėdžiuose, suformuotą poziciją pristato Žaliavų tarybos posėdžių metu ir ją pateikia Europos Komisijai.

Inovacijų agentūra teikia konsultacijas ūkio subjektams, kurie kreipiasi dėl ypatingos svarbos žaliavų projektų rengimo sąlygų, finansavimo galimybių. Taip pat Inovacijų agentūra rengia ir teikia ataskaitą Europos Komisijai, kaip numatyta Reglamento (ES) 2024/1252 45 straipsnio 1 dalimi. Nutarimo projektu nustatoma institucijų bendradarbiavimo tvarka, numatomos kitų institucijų funkcijos, įgyvendinant Reglamento (ES) 2024/1252 nuostatas.

Nutarimo projektu numatoma, kad „Investuok Lietuvoje“ gali kreiptis į kitas institucijas, dalyvaujančias leidimų, kurie gali būti reikalingi ypatingos svarbos žaliavų projektams, išdavimo procedūroje ir parengia leidimų išdavimo tvarkaraštį bei kontroliuoja jo laikymąsi. Atsižvelgiant, kad reikalingi leidimai, ypatingos svarbos žaliavų projektams, gali būti išduodami institucijų, kurios nėra nurodytos Nutarimo projekto 2.1.3 papunktyje, pagal poreikį, „Investuok Lietuvoje“ pavedama kreiptis į tas institucijas. Leidimų išdavimo tvarkaraštis – tai yra bendras institucijų sutarimas, per kokį terminą bus išduodami reikalingi leidimai ypatingos svarbos žaliavų projektui vystyti ir jį vykdyti, atsižvelgiant į Reglamento (ES) 2024/1252 11 ir 12 straipsniuose nustatytus terminus. Leidimų išdavimo tvarkaraštis yra nenorminis, informacinio pobūdžio dokumentas. Numatoma, kad „Investuok Lietuvoje“ kontroliuos leidimų išdavimo procesą ir stebės leidimų išdavimo procedūros progresą. Atsižvelgdami į Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nuostatas, „Investuok Lietuvoje“ nevykdys su viešuoju administravimu susijusių funkcijų.

Nutarimo projekte atsisakoma įgaliojimų suteikimo „Investuok Lietuvoje“, kreiptis į Perteklinių reikalavimų verslui šalinimo komisiją sudarytą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2025 m. vasario 19 d. nutarimu Nr. 92 „Dėl Perteklinių reikalavimų verslui šalinimo komisijos sudarymo“ (toliau – Komisija), spręsti tarpinstitucinių nesutarimų, kurie būtų susiję su Reglamento (ES) 2024/1252 įgyvendinimu. Tačiau, atsižvelgdami į kitų valstybių narių taikomus Reglamento (ES) 2024/1252 įgyvendinimo modelius, matome poreikį patikslinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2025 m. vasario 19 d. nutarimą, numatant, kad Komisija sprendžia kylančius tarpinstitucinius nesutarimus dėl su Reglamento (ES) 2024/1252 įgyvendinimu, kai vienos institucijos siūlys atsisakyti, jų manymu, perteklinių reikalavimų, kai tuo tarpu, kitos institucijos su pateiktais siūlymais nesutiks.

Reglamentu (ES) 2024/1252 valstybėms narėms numatyta pareiga užtikrinti, kad būtų taikomos ginčų, susijusių su leidimų išdavimo procedūra ypatingos svarbos žaliavų projektams, sprendimo procedūros, įskaitant, atitinkamais atvejais, alternatyvaus ginčų sprendimo mechanizmus. Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsniu įtvirtinta, kad „Asmuo turi teisę apskųsti viešojo administravimo subjekto priimtą administracinį sprendimą ar kitokį viešojo administravimo subjekto atsakymą į asmens prašymą ar skundą arba veiksmą (neveikimą), taip pat viešojo administravimo subjekto vilkinimą atlikti jo kompetencijai priskirtus veiksmus šio įstatymo nustatyta tvarka per vieną

mėnesį nuo administracinio sprendimo ar atsakymo įteikimo (paskelbimo) asmeniui šio įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka dienos ar veiksmo (neveikimo) arba vilkinimo paaiškėjimo asmeniui dienos tam pačiam viešojo administravimo subjektui arba aukštesniam pagal pavaldumą viešojo administravimo subjektui, arba kitų įstatymų, reglamentuojančių ginčų, kylančių iš administracinių teisinių santykių, nagrinėjimą, nustatyta tvarka išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijai, arba administraciniam teismui.“ Ypatingos svarbos žaliavų projektams reikalingų leidimų išdavimo teisinis pagrindas yra įtvirtintas Lietuvos Respublikos įstatymais, kuriuose yra įtvirtintos nuostatos dėl ginčų sprendimo procedūrų. Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 16 straipsnio 3 dalimi įtvirtinta, kad „Atsakingosios institucijos sprendimai ar veiksmai (neveikimas), susiję su sprendimų priėmimu, gali būti skundžiami Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo arba Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

Reglamento 18 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, kad valstybės narės turi parengti nacionalinę ypatingos svarbos žaliavų ir ypatingos svarbos žaliavų mineralų parengtinės žvalgybos programą. Įvertinus ir atsižvelgus į Strateginio valdymo įstatymo nuostatas, Nutarimo projekto 2.4.2 papunkčiu, Lietuvos geologijos tarnybai pavedama parengti ir patvirtinti Lietuvos ypatingos svarbos žaliavų ir ypatingos svarbos žaliavų mineralų parengtinės žvalgybos veiksmų planą, kuris, atsižvelgiant į nacionalinės teisės nuostatas, prilyginamas Reglamento (ES) 2024/1252 18 straipsnio 1 dalyje numatytai nacionalinei ypatingos svarbos žaliavų ir ypatingos svarbos žaliavų mineralų parengtinės žvalgybos programai.

Įgyvendinant Žiedinės ekonomikos politiką, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. birželio 21 d. pasitarimo protokoliniu sprendimu Nr. 21 yra pritarė Lietuvos perėjimo prie žiedinės ekonomikos iki 2035 m. gairėms. Atsižvelgiant į Reglamento (ES) 2024/1252 26 straipsnio 1 dalies nuostatas, Nutarimo projekto 2.5 papunkčiu numatoma, kad Aplinkos ministerija rengia nacionalines žiediškojo priemonės ir jas suderina su Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

Įvertinus 2023 m. birželio 20 d. Bendro komunikato Europos Parlamentui, Europos vadovų tarybai ir Tarybai „Europos ekonominio saugumo strategija“ prioritetą „<...> skatinti mokslinius tyrimus ir stiprinti pramoninę bazę tokiose strateginėse srityse kaip pažangūs puslaidininkiai, kvantinė kompiuterija, biotechnologijos, poveikio klimatui neutralizavimo pramonė, švari energetika ar svarbiausios žaliavos“, išskiriant kritines technologijas, kurios yra svarbios visai Europos Sąjungai taip pat ir Lietuvai, suprantamas Reglamento (ES) 2024/1252 tikslas pagerinti vidaus rinkos veikimą sukuriant sistemą, skirtą užtikrinti saugų, atsparų ir tvarų ypatingos svarbos žaliavų teikimą, skatinant efektyvumą ir žiediskumą visoje vertės grandinėje. Taip siekiama užtikrinti Europai strategiškai svarbių sektorių atsparumą ir ekonominį gyvybingumą, jei būtų pažeidžiamos žaliavų tiekimo grandinės.

Žaliavos, kurios patvirtintos Reglamento (ES) 2024/1252 I ir II prieduose yra naudojamos Lietuvai strategiškai svarbiuose sektoriuose: gynybos, puslaidininkių, optinių prietaisų ir fotografijos įrangos pramonėje. Gynyboje taikomiems lazerinės optikos ir kristalams gaminti naudojami retieji žemės metalai, mikroschemų, kurios taip pat naudojamos ir gynybos komponentų gamyboje Lietuvoje naudojamas silicis.

Reglamento (ES) 2024/1252 nuostatų įgyvendinimui reikalingos papildomos lėšos. Inovacijų agentūros skaičiavimais, preliminarus reikalingų lėšų poreikis 2025–2028 metams 20 tūkst. Eur internetinės informacinės sistemos (elektroninio vedlio) sukūrimui ir palaikymui. Šios lėšos yra suplanuotos Ekonomikos ir inovacijų ministerijos 2025 metų biudžete.

„Investuok Lietuvoje“ skaičiavimais, vykdyti kontaktinio punkto funkcijas, preliminariai reikalingas 28 tūkst. Eur lėšų finansavimas 2025 m. ir 115 tūkst. Eur lėšų 2026–2028 metų laikotarpiu. Lėšos reikalingos užtikrinti tinkamą darbą su ypatingos svarbos žaliavų projektais, į ką patektų naujų darbuotojų poreikis, ekspertų įsitraukimas į projektų vertinimą. Lėšos, reikalingos „Investuok Lietuvoje“ funkcijų vykdymui, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos biudžete nebuvo suplanuotos. Formuojant 3 biudžetinių metų laikotarpiui (2026–2028 metų laikotarpis) reikalingus asignavimus, tikimasi derybų metu gauti iš valstybės biudžeto asignavimų, skiriamų Ekonomikos ir inovacijų ministerijai.

Pažymėtina, kad, Europos Komisijos siūlymu, Lietuva 2023 m. pateikė paraišką pagal techninės paramos priemonės instrumentą ir gavo finansavimą ekspertinei pagalbai dėl vieno langelio institucijos modelio pagal Reglamento (ES) 2024/1735 dėl priemonių sistemos Europos nulinio balanso technologijų gamybos ekosistemai stiprinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724 ir Reglamento 2024/1252 kuriuo nustatoma saugaus ir tvaraus ypatingos svarbos žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 ir (ES) 2019/1020 nuostatas, modelio suformavimo. Preliminarūs šio projekto 24LT10 – Enhancing Lithuania's Competitiveness in the Net-Zero Industry and Critical Raw Material Sectors (toliau – Projektas) rezultatai numatyti 2025 m. spalio mėn. Galutinius projekto rezultatus numatyta turėti 2026 m. rugsėjo mėn. Lietuvos geologijos tarnybai Nutarimo projekto 2.4.1 papunkčiu pavedama užtikrinti reikalingų leidimų, susijusių su žemės gelmių išteklių naudojimu, išdavimo ypatingos svarbos žaliavų projektams procedūros supaprastinimui būtinų dokumentų elektroninį pateikimą. Šiuo metu Lietuvos geologijos tarnyba negali užtikrinti visų dokumentų pateikimo elektronine forma ir nacionalinių reikalavimų dėl dokumentų saugumo ir konfidencialumo užtikrinimo. Siekiant tinkamai įgyvendinti Reglamento (ES) 2024/1252 9 straipsnio 6 ir 7 dalyse ir nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtintus reikalavimus, Lietuvos geologijos tarnyba turėtų įdiegti kriptavimą. Lietuvos geologijos tarnybos atliktų apklausų metu identifikuota, kad preliminarus reikalingų lėšų poreikis yra apie 20 000 eurų. Lietuvos geologijos tarnybai, neužtikrinant Nutarimo projektu jai pavedamų funkcijų vykdymo, nebus užtikrinamas Reglamento (ES) 2024/1252 nuostatų įgyvendinimas, ko pasekmėje gali būti pradėtas Reglamento (ES) 2024/1252 tinkamo neįgyvendinimo pažeidimo procedūros procesas. Jei nepavyktų gauti lėšų biudžeto derybų metu, reikalingas lėšas, Lietuvos geologijos tarnybai, Nutarimo projektu, pavedamai funkcijai įgyvendinti ieškoti iš kitų finansavimo šaltinių.

Ekonomikos ir inovacijų ministerija, kartu su kitomis institucijomis ir Aplinkos ministerija vertino nacionaliniuose teisės aktuose pateiktus leidimams išduoti nustatytus laikus. Įvertinus teisės aktuose nustatytus leidimų išdavimo terminus, nėra poreikio keisti galiojančių nacionalinių teisės aktų, nes jie atitinka Reglamento (ES) 2024/1252 11 straipsnio 1 dalyje nustatytą leidimų išdavimo procedūros trukmę.

Nutarimo projektas atitinka Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. XV-54 „Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, nuostatas.

Nutarimo projektu įgyvendinamos Europos Sąjungos teisės akto nuostatos.

Nutarimo projektas nėra notifikuotinas Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“.

Rengiant Nutarimo projektą, atliktas jo numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas ir antikorporacinis vertinimas.

Nutarimo projektui įtraukti į teisės sistemą kitų teisės aktų priimti nereikės.

Nutarimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Nutarimo projekte neapibrėžiamos sąvokos ir jas įvardijantys terminai, kurie turėtų būti įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Nutarimo projektas pateiktas derinti Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Aplinkos apsaugos agentūrai, Lietuvos geologijos tarnybai, Valstybinei duomenų agentūrai, Inovacijų agentūrai, „Investuok Lietuvoje“, Lietuvos savivaldybių asociacijai. Į Valstybės duomenų agentūros, Aplinkos ministerijos, Finansų ministerijos pateiktas pastabas atsižvelgta. Lietuvos geologijos tarnybos ir Teisingumo ministerijos pateiktos pastabos suderintos darbo tvarka.

Nutarimo projektas teiktas svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, į Lietuvos Respublikos Vyriausybės Teisės grupės pateiktas pastabas atsižvelgta ir pastabos suderintos darbo tvarka.

Nutarimo projektą parengė Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Pramonės politikos skyriaus (vedėja Ilona Malceva, tel. +370 659 41 575, el. p. Ilona.Malceva@eimin.lt) patarėja Lygita Bonikatiienė, tel. +370 652 10 425, el. p. Lygita.Bonikatiene@eimin.lt.

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 3 lapai.
2. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) 2024/1252 ir nacionalinio teisės akto atitikties lentelė, 17 lapų.
3. Antikorupcinio vertinimo pažyma, 5 lapai.

Laikinais einantis ekonomikos
ir inovacijų ministro pareigas

Lukas Savickas

Lygita Bonikatiienė, tel. +370 652 10 425, el. p. Lygita.Bonikatiene@eimin.lt